

VENDIM
Nr. 7, datë 10.2.2014

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar	i Gjykatës Kushtetuese
Vladimir Kristo	anëtar	i “ “
Sokol Berberi	anëtar	i “ “
Fatmir Hoxha	anëtar	i “ “
Gani Dizdari	anëtar	i “ “
Fatos Lulo	anëtar	i “ “
Vitore Tusha	anëtare	e “ “

me sekretare Blerina Basha, në datën 22.10.2013, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr. 33/6 Akti, që i përket:

KËRKUES: Shyqyri Toska, përfaqësuar nga av.Baftjar Rusi, me prokurë të posaçme.

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

Komuniteti Mysliman Shqiptar, përfaqësuar nga av.Selfo Dosti, me prokurë të posaçme.

Agjencia e Kthimit dhe Kompensimit të Pronave, në mungesë.

Asllan Hida, përfaqësuar nga av. Selfo Dosti, me prokurë të posaçme.

Ali Rexha, përfaqësuar nga av. Selfo Dosti, me prokurë të posaçme.

OBJEKTI: Shfuqizimi, si i papajtueshëm me Kushtetutën, i vendimit nr. 424, datë 6.10.2011, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 43, 131/f, 134, pika 1/g, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; neni 6, pikat 1 dhe 3, germa “b” dhe “c”, të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; nenet 27, 28, 29, 30, 39, 42 dhe vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes, Vitore Tusha; përfaqësuesin e kërkuarit, që kërkonte pranimin e kërkesës, përfaqësuesit e subjekteve të interesuara, që kërkonin rrëzimin e kërkesës dhe, pasi e shqyrtoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Në vitin 1992, kërkuari ka blerë nga Komiteti Ekzekutiv Pluralist i Rajonit nr. 3, Tiranë, një truall me sipërfaqe 730 m², të cilin e ka regjistruar në hipotekë me nr. 1856, datë 30.5.1992.

2. Në vitin 1993, ai i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë për vërtetimin e faktit juridik të pronësisë mbi truallin me sipërfaqe 730 m², kërkesëpadi e cila është pranuar me vendimin nr. 4689, datë 3.12.1993, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, duke marrë formë të prerë në datën 16.12.1993. Prona është regjistruar në regjistrin hipotekor nr. 3560, datë 23.12.1993.

3. Në vitin 1995, Bashkia e Tiranës i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Tiranë me kërkesëpadi për çregjistrimin hipotekor të sipërfaqes objekt i kontratës së shitblerjes. Gjykata, me vendimin nr. 2688, datë 11.5.1995, ka vendosur deklarinimin e pavlefshëm të kontratës dhe, njëkohësisht, udhëzimin e zyrës së hipotekës të çregjistrojë këtë pronë.

4. Në vitin 1996, kërkuari i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesëpadi, me objekt: “*Pushim i cenimit të pronësisë*”, që është rrëzuar me vendimin nr. 9214, datë 14.11.1996, me arsyetimin se “*paditësi nuk legjitimohet të ngrrej padinë në fjalë pasi ai nuk gëzon cilësitë e të qenit pronar dhe as është zhveshur nga posedimi i pronës*”. Kundër këtij vendimi kërkuari ka paraqitur ankim në Gjykatën e Apelit Tiranë, e cila ka lënë në fuqi vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

5. Në vitin 2000, Komuniteti Mysliman i është drejtuar Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave (KKKP) me kërkesë për njohjen dhe kthimin e pronësisë mbi sipërfaqen prej 730 m², shtetëzuar në vitin 1967. KKKP-ja, me vendimin nr. 197, datë 29.5.2000, ka vendosur t’i njohë pronësinë mbi një

sipërfaqe toke prej 150 pashë, e ndodhur përballë Medresesë në Tiranë, pronë e cila është regjistruar në regjistrin hipotekor nr. 187, datë 30.6.2000.

6. Vendimi i KKKP-së, midis të tjerash, përcakton se: “2.1 Dokumentacioni është i plotë dhe konform kërkesave të ligjit. 2.2 Në vitin 1992 ky truall në bazë të kontratës së shitblerjes midis Komitetit Ekzekutiv Pluralist të Rajonit nr. 3 dhe Shyqyri Toskës ka qenë i regjistruar në hipotekë me nr. 1856, datë 30.05.1992, në favor të këtij të fundit. Me vendimin nr. 2688, datë 11.5.1995 të Gjykatës së Rrethit Tiranë është vendosur deklarimi i pavlefshëm i kontratës dhe njëkohësisht udhëzimi i zyrës së Hipotekës të çregjistrojë këtë pronë. 2.3 Në vitin 1996, KKKP-ja, mbi kërkesën e Shyqyri Toskës për njohjen pronar mbi 730 m², ka vendosur të mos e njohë ish-pronar atë. 2.4 Në hartën e vitit 1993 trualli prej 150 pashë ka një sipërfaqe prej 486 m² (95+200+191).”

7. Kërkuesi, duke pretenduar se vendimi i KKKP-së ka mbivendosur pronën e tij me atë që i është njohur Komunitetit Mysliman, i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesëpadi me objekt: “Anulimin e vendimit të KKKP-së nr. 197, datë 29.5.2000”. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 4120, datë 13.10.2003, ka vendosur pranimin e padisë dhe anulimin e vendimit të KKKP-së.

8. Gjykata e Apelit, me vendimin nr. 1484, datë 17.12.2004, ka vendosur prishjen e vendimit të Gjykatës së Shkallës së Parë dhe pushimin e gjykimit të çështjes me arsyetimin se “procesi nuk mund të vazhdojë në gjendjen që janë kërkimet e parashtruara në objektin e padisë”.

9. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 315, datë 2.3.2006, ka vendosur prishjen e vendimit të Gjykatës së Apelit dhe dërgimin e çështjes për rigjykim në po atë gjykatë, por me tjetër trup gjykues.

10. Në përfundim të procesit të rigjykimit të çështjes, Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 223, datë 23.2.2007, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

11. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 737, datë 30.5.2008, ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga Komuniteti Mysliman (palë e paditur) dhe ndërhyrësit kryesorë A.H. dhe A.R.

12. Komuniteti Mysliman dhe ndërhyrësit kryesorë A.H. dhe A.R. i janë drejtuar Gjykatës Kushtetuese, e cila, me vendimin nr. 1, datë 25.1.2010, ka vendosur pranimin e kërkesës, duke shfuqizuar vendimin e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

13. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 424, datë 6.10.2011, ka vendosur ndryshimin e vendimeve nr. 223, datë 23.2.2007, të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe nr. 4120, datë 13.10.2003, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe rrëzimin e padisë së paditësit Shyqyri Toska.

II

14. **Kërkuesi** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese në datën 18.2.2013 me kërkesë për shfuqizimin e vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, duke pretenduar cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor në aspektet e mëposhtme:

14.1 Është cenuar *parimi i gjykatës së caktuar me ligj*, pasi Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në kundërshtim me ligjin procedural, ka ndryshuar rrethanat e çështjes dhe u ka dhënë kuptim të kundërt provave të marra në dy shkallët e para të gjykimit, duke i rivlerësuar ato në mënyrë të njëanshme. Ekspertët topografikë e zgjidhën përfundimisht konfliktin midis palëve ndërgjyqëse, pasi provuan se prona e paditësit nuk mbivendoset me atë të Komunitetit Mysliman, e cila është 150 m larg në veri-perëndim të pronës objekt gjykimi. Ndonëse sipas tyre, akti i pronësisë së palës së paditur nuk përputhet sipas aktit të ekspertimit as në kufij, as në shenja konvencionale të hartës dhe as në sipërfaqe, Gjykata e Lartë, në kundërshtim me nenin 229 të Kodit të Procedurës Civile, ka ushtruar kompetencat e ekspertit topografik duke vlerësuar dhe zgjidhur çështjen ndryshe nga përfundimet e dy akteve të ekspertimit tekniko-topografik, të kryer gjatë hetimit gjyqësor të çështjes.

14.2 Po ashtu, është cenuar *parimi i paanësisë, barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit në gjykim*, pasi gjatë procesit gjyqësor, Gjykata e Lartë ka analizuar në mënyrë të njëanshme vetëm shkaqet dhe provat e paraqitura nga palët kundërshtarë dhe ka anashkaluar aktet dhe vendimet e formës së prerë të palës paditëse, duke deformuar përmbajtjen e tyre.

14.3 Është cenuar *parimi i sigurtë juridike dhe i gjësë së gjykuar*, pasi Gjykata e Lartë:

14.3.1 Nuk ka marrë në konsideratë shkresën nr. 769 dhe 769/1, datë 25.11.1996, të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave, që konfirmon faktin se “prona në fjalë nuk është shpronësuar, se ka qenë dhe është në posedim të pandërprerë të familjes Toska”. Marrja e vendimit nr. 197/2000 nga KKKP-ja cenon pritshmëritë e ligjshme të kërkuesit dhe besimin e tij tek drejtësia.

14.3.2 Ka vënë në diskutim vlerën e vendimit gjyqësor civil të formës së prerë nr. 4689, datë 3.12.1993, i cili nuk kanë qenë objekt i ndonjë procesi rishikimi.

14.4 Është cenuar *parimi i paanshmërisë në gjykim*, pasi:

14.4.1 Në përbërje të Kolegjit Civil që ka zgjidhur çështjen në themel, duke ndryshuar dy vendimet gjyqësore, kanë qenë edhe tri nga gjyqtarët që kanë vendosur në dhomë këshillimi kalimin e rekursit për shqyrtim në seancë plenare.

14.4.2 Në vendimin përfundimtar, emri i gjyqtarit M.B., i cili ka qenë në përbërje të Kolegjit Civil që ka shqyrtuar çështjen, nuk përputhet me emrin e gjyqtarit F.L., që ka nënshkruar vendimin.

15. **Subjektet e interesuara, Komuniteti Mysliman, Ali Rexha dhe Asllan Hida** kanë prapësuar, në mënyrë të përmblodhur, si vijon:

15.1 Komuniteti Mysliman ka pasur në pronësi truallin prej 730 m² nga data 20.3.1919 (regjistruar në ZRPP nr. 233) deri në vitin 1967, kur u shtetëzua pa shpërblim me dekretin e PKP nr. 4263, datë 11.4.1967. Pronësia mbi këtë sipërfaqe iu rinjoh në vitin 2000 nga KKKP-ja, duke i kthyer fizikisht 486 m² truall i lirë, të cilin e regjistroi në ZRPP, nr. 187, datë 30.6.2000. Pjesa tjetër e truallit i është kthyer me vendimin nr. 1802, datë 1.4.2005, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

15.2 Pretendimi i kërkuarit se Gjykata e Lartë ka cenuar *parimin e gjykatës së caktuar me ligj* është i pabazuar, pasi kërkuari i referohet një paragrafi të veçantë (nr. 19) të vendimit të Kolegjit Civil, ndërkohë që injoron kontekstin e arsytimit ligjor të vendimit. Për më tepër, Kolegji Civil, duke mos i dhënë vlerë si titull pronësie vendimit gjyqësor të vërtetimit të faktit të pronësisë, ka arritur në përfundimin se ai nuk kishte legjitimitet për të vlerësuar bazueshmërinë në prova e në ligj të vendimit të Komisionit të Pronave.

15.3 Trualli mbi të cilin kërkuari pretendon të drejtën e pronësisë përbën një parcelë të veçantë të ndryshme nga trualli prej 858 m², të trashëguar nga babai i tij, ku ka ndërtuar shtëpinë, dhe nga trualli prej 633 m² në pronësi të vëllait të tij. Ky fakt provohet nga akti i ekspertimit, datë 3.11.2004, i hartuar nga grupi i ekspertëve të caktuar nga Gjykata e Apelit Tiranë, sipas të cilit pronat nuk mbivendosen pasi ndodhen 150 m larg njëra-tjetrës. Nuk rezulton që ai të ketë përdorur ndonjë mjet juridik të përshtatshëm për të siguruar një titull pronësie, përmes një gjykimi me palë kundërshtarë.

15.4 Edhe pretendimi i kërkuarit për cenimin e parimit të paanshmërisë dhe barazisë para ligjit është i pabazuar, pasi Gjykata e Lartë nuk ka vlerësuar prova, por ka interpretuar ligjin dhe ka respektuar normat procedurale për trajtimin e palëve në mënyrë të barabartë dhe të paanshme.

15.5 Gjithashtu, i pabazuar është edhe pretendimi për cenimin e *parimit të sigurisë juridike*, pasi vendimi nr. 4689, datë 3.12.1993 është një vendim gjyqësor për pranimin e një kërkeje për vërtetimin e faktit juridik të pronësisë, i dhënë pas një gjykimi pa palë kundërshtarë. Në këtë kuptim, një vendim i tillë nuk merr fuqinë e *res judicata* dhe, për rrjedhojë, nuk është i detyrueshëm për gjykatën, institucionet shtetërore dhe palët e treta. Ndryshe nga sa pretendon kërkuari, një vendim i tillë nuk mund të jetë as objekt rishikimi bazuar në nenin 494 e vijues të KPC-së. Kodi Civil i mëparshëm dhe Kodi Civil aktual e ndalojnë regjistrimin si titull pronësie të vendimeve gjyqësore të vërtetimit të faktit të pronësisë dhe, po ashtu, nuk i konsiderojnë si vendime të formës së prerë.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

16. Gjykata, paraprakisht, thekson se ajo i vlerëson pretendimet e kërkuarve në vështirësi të standardeve kushtetuese që imponon e drejta për një proces të rregullt ligjor, dhe, konkretisht, në aspektin e detyrimit të gjykatave të juridiksionit të zakonshëm për respektimin e këtyre standardeve.

A. *Në lidhje me pretendimin për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj*

17. Në kërkesën e paraqitur përpara Gjykatës, kërkuari i referohet rregullimit kushtetues të parashikuar në nenet 42 dhe 131, shkronja “f” të Kushtetutës, të cilat lidhen me respektimin e standardit “*të gjykatës së caktuar me ligj*”, në kuptim të së drejtës për një proces të rregullt ligjor. Kërkuari pretendon se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 424, datë 6.10.2011, ka tejkaluar kompetencat e parashikuara nga ligji procedural civil, pasi nëpërmjet rivlerësimit të provave të marra gjatë gjykimit në shkallën e parë dhe në gjykatën e apelit, ka ndryshuar rrethanat e çështjes. Në këtë proces gjyqësor, Kolegji Civil ka marrë, gjithashtu, edhe kompetencat e ekspertit topograf kur ka vlerësuar vendndodhjen e pronës objekt gjykimi.

18. Gjykata rithekson se shqyrtimi i çështjes nga një “*gjykatë e caktuar me ligj*” është një element

i procesit të rregullt ligjor, sipas nenit 42 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Gjykata e Lartë, në ushtrimin e funksionit të saj si gjykatë e ligjit, mund të vendosë për themelin e çështjes vetëm nëse mosmarrëveshja mund të zgjidhet në bazë të të njëjtave fakte dhe prova të vlerësuara nga gjyqtari i faktit dhe që përbëjnë bazën e vendimit në të cilin është bërë një interpretim i gabuar i ligjit. Kontrolli i saj duhet të fokusohet vetëm në drejtim të ligjshmërisë dhe bazueshmërisë së vendimeve të ankimuara, pra mbi mënyrën e zbatimit të ligjit nga gjykatat më të ulëta. Gjykata e Lartë nuk mund të anashkalojë apo të lërë pa vlerë prova që janë shqyrtuar dhe vlerësuar nga gjykatat e faktit, si dhe nuk mund të pranojë prova të cilat nuk janë administruar në gjykimin në fakt. Gjykata thekson se kusht për dhënien nga Gjykata e Lartë të një vendimi mbi themelin e çështjes, në kuptim të nenit 485 të KPC-së, është që jo vetëm të mos nevojitet administrimi i provave të reja, por edhe që provat e administruara të jenë shqyrtuar dhe vlerësuar në mënyrë të mjaftueshme nga gjyqtari i faktit. Në rast se Gjykata e Lartë vlerëson se provat e administruara nuk janë të mjaftueshme për arritjen e një konkluzioni apo se nevojitet kryerja e vlerësimeve të mëtejshme të tyre, ajo nuk mund të marrë kompetencat e gjyqtarit të faktit, por duhet të kthejë çështjen për rishqyrtim me qëllim plotësimin e këtyre të metave të vendimit. Në jurisprudencën kushtetuese është theksuar se procesi nuk konsiderohet i parregullt, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, kur Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, mbi të njëjtat prova e fakte të vlerësuara në gjykimet e mëparshme, vendos të prishë vendimet dhe zgjidh vetë çështjen, për shkak të zbatimit të gabuar të ligjit (shih vendimin nr. 7, datë 9.3.2009; nr. 27, datë 24.6.2013, të Gjykatës Kushtetuese).

19. Bazuar në standardet e mësipërme dhe rrethanat e çështjes konkrete në shqyrtim, Gjykata konstaton se gjatë shqyrtimit të çështjes civile në dy shkallët e para të gjykimit janë kryer dy ekspertime teknike, të cilat i kanë dhënë përgjigje pyetjeve të parashtruara nga gjykata dhe palët ndërgjyqëse. Akt ekspertimi i vitit 2003, i cili është kryer nga një ekspert topograf, me kërkesë të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, ka përcaktuar se: *“Pozicionimi i pronës është i vështirë për shkak të pasaktësive që ka në lidhje me kufitarët në regjistrin hipotekor nr. 233, datë 20.3.1919. Trualli me sip.730m², objekt konflikti, nuk ka të bëjë me sipërfaqen prej 1521 m² që paditësi ka trashëguar nga babai, të hipotekuar në vitin 1936; banesa e Shyqyri Toskës gjendet 40-50 m larg sipërfaqes objekt konflikti; Vendndodhja e pronës së Komunitetit Mysliman nuk përputhet me vendndodhjen e pronës të kthyer me vendim të KKKP-së, pasi ato kanë sipërfaqe dhe dimensione të ndryshme”*. Kurse nga përmbajtja e aktit të ekspertimit të datës 3.11.2004, i përgatitur nga dy ekspertë topografë mbi kërkesën e Gjykatës së Apelit Tiranë, rezulton se: *“Origjina e pronës së Komunitetit Mysliman, sipas regjistrit hipotekor të vitit 1919, është varrezë me sipërfaqe 150 (pa njësi të përmendur), shenja konvencionale e së cilës nuk figuron në sipërfaqen objekt gjykimi sipas regjistrit hipotekor të viti 1937, por gjendet në distancë 150 m veri-perëndim; Ka mbivendosje midis sipërfaqes që figuron në vendimin gjyqësor nr. 4689/1993 me objekt vërtetimin e faktit juridik të pronësisë së Shyqyri Toskës dhe sipërfaqes mbi të cilën disponon vendimi nr. 197/2000 i KKKP-së për Komunitetin Mysliman, bazuar në regjistrin hipotekor të vitit 1919.”*

20. Gjykatat e të dy shkallëve të para, duke u bazuar, midis të tjerash, edhe në konkluzionet e akteve të mësipërme të ekspertimit teknik-topografik, respektivisht kanë vendosur pranimin e padisë së Shyqyri Toskës dhe anulimin e vendimit të KKKP-së. Gjykata e Apelit Tiranë, duke e vlerësuar vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë si në përputhje me ligjin, ka vendosur lënien e tij në fuqi, duke arsyetuar se: *“Komunitetit Mysliman nuk i është shtetëzuar, shpronësuar ose konfiskuar prona prej 150 pashë, prandaj vendimi nr. 197/2000 i KKK-së është marrë në kundërshtim me ligjin...Edhe në rast se prezumohet ndonjë nga veprimet e mësipërme, Komunitetit Mysliman i është kthyer 730 m², ndërkohë që prona e origjinës është 487 m²... Pozicionimi i pronës së kthyer është i gabuar, pasi nuk përputhet përshkrimi i vendndodhjes në vendim me atë në terren, siç u provua nga ana e ekspertëve topografë...Një tjetër shkelje e ligjit nga KKKP-ja është edhe fakti që është shprehur për një pronë e cila ka qenë e zënë nga persona të tjerë, duke mos respektuar detyrimin ligjor për verifikimin në vend të pronësisë dhe përgatitjen e hartës përkatëse në përputhje me vendimin nr. 301, datë 14.6.1993...Pretendimi për moslegjitimitimin e paditësit është i pabazuar, pasi paditësi ka vërtetuar faktin e qenies pronar mbi këtë sipërfaqe, që e ka regjistruar në ZRPP..Kodi i ri Civil e ka konsideruar regjistrimin e vërtetimeve të faktit juridik pa palë kundërshtare, të paligjshme.., kurse sipas Kodit Civil të vjetër nuk ka pasur pengesë ligjore... Po ashtu, KKKP-ja nuk ka respektuar udhëzimin nr. 3/1993, që parashikon rregullat kur trualli objekt kthimi ose kompensimi ka qenë i zënë si në rastin konkret.”*

21. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vlerësuar se vendimet e gjykatave të shkallëve më të ulëta janë marrë duke çmuar në mënyrë të gabuar provat dhe duke zbatuar keq ligjin dhe, për këtë arsye, ka vendosur ndryshimin e tyre dhe rrëzimin e padisë. Kolegji Civil arrin në përfundimin e mësipërm, bazuar në argumentet si vijon: *“...edhe pse gjykatat e kanë legjitimuar paditësin në ngritjen e kësaj padie, nisur nga provat e ndodhura në dosjen gjyqësore, paditësi nuk ka arritur të provojë origjinën e pronës (truallit objekt gjykimi) dhe as mënyrën e fitimit të pronësisë (§13)... Edhe pse përmes vendimit gjyqësor për vërtetimin e faktit juridik të pronësisë paditësi ka regjistruar truallin, ai vendim është pa palë kundërshtare dhe nuk mund të vlejë për njohjen dhe kthimin e pronës (§ 14) dhe... nuk mund të ketë fuqinë e aktit për t'u përdorur për kundërshtimin e pronësisë të një pale tjetër, të pajisur me dokumente pronësie apo akte që provojnë se kanë pasur një pronë (vendimi nr. 12, datë 15.7.1918 i komisionit të Vakëfit Tiranë dhe shkresa shoqëruese nr. 85, drejtuar Bashkisë për regjistrimin e varrezave), të cilat janë hedhur poshtë nga gjykatat (§§ 18-17)... edhe pronësia e dy ndërhyrësve dytësorë është fituar me kontratat e shitjes, është pronësi e fituar në një nga mënyrat e parashikuara nga Kodi Civil (neni 164) (§ 20).”*

22. Në vështrim të sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se në rastin konkret, Gjykata e Lartë nuk ka marrë prova të tjera, por e ka shqyrtuar dhe analizuar çështjen në drejtim të kontrollit të ligjshmërisë dhe të bazueshmërisë në ligj të vendimeve të ankimuara, të cilat, në përfundim të shqyrtimit, janë çmuar si të marra në shkelje të ligjit. Kolegji Civil, duke arsyetuar se gjykatat i kanë çmuar gabim provat dhe kanë zbatuar keq ligjin material, ka ushtruar kompetenca që atij i përcaktohen ekskluzivisht nga ligji.

23. Nisur nga qëndrimi i konsoliduar i jurisprudencës kushtetuese se procesi nuk konsiderohet i parregullt, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, kur Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, mbi të njëjtat prova e fakte të vlerësuara në gjykimet e mëparshme, vendos të prishë vendimet dhe zgjidh vetë çështjen, për shkak të zbatimit të gabuar të ligjit, Gjykata arrin në përfundimin se pretendimi i kërkuarit për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj është i pabazuar.

B. Në lidhje me pretendimin për cenimin e parimit të paanësisë, barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit

24. Kërkuari ka pretenduar, gjithashtu, se gjatë procesit gjyqësor civil, Gjykata e Lartë ka analizuar në mënyrë të njëanshme vetëm shkaqet dhe provat e paraqitura nga pala e paditur dhe, duke cenuar parimin e kontradiktoritetit, ka anashkaluar aktet dhe vendimet e formës së prerë të palës paditëse, madje ka deformuar përmbajtjen e tyre. Sipas kërkuarit, Kolegji Civil analizon në mënyrë të njëanshme vendimin nr. 2688, datë 11.5.1995, ku me pëlqimin e paditësit është prishur kontrata e shitjes së vitit 1992 dhe fshirë nga regjistri hipotekor, ndërkohë që, qëllimisht, injoron vendimin nr. 4689, datë 3.12.1993, dhe regjistrimin e tij në hipotekë. Po ashtu, Kolegji Civil i shtrin efektet e dispozitave të Kodit Civil të vitit 1994 edhe në marrëdhënie juridike që kishin lindur përpara hyrjes së tij në fuqi.

25. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka ritheksuar në mënyrë të vazhdueshme se interpretimi i ligjit, zbatimi i tij në çështjet konkrete, si dhe vlerësimi i fakteve dhe rrethanave janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues. Kontrolli kushtetues që kjo Gjykatë ushtron ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit për një proces të rregullt ligjor. Problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues, nëse ato nuk shoqërohen me cenimin e këtyre të drejtave (shih vendimet nr. 3, datë 19.2.2013; nr. 31, datë 5.7.2011; nr. 22, datë 22.7.2009, të Gjykatës Kushtetuese).

26. Në vështrim të sa më sipër, Gjykata vlerëson se argumentet e parashtruara nga kërkuari kanë të bëjnë me vlerësimin e provave, mënyrën e interpretimit të fakteve dhe të zbatimit të ligjit nga Gjykata e Lartë. Po ashtu, Gjykata çmon se mungojnë argumentet kushtetuese për të ngritur në nivel kushtetues pretendimet për cenimin e parimit të paanësisë *“dyshimin e bazuar për cenimin e elementit objektiv dhe subjektiv”*, apo të parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit *“mundësia e arsyeshme për palën për të paraqitur pretendimet sipas kushteve të cilat nuk e vendosin në dizavantazh ndaj kundërshtarit; mundësia që të komentojë mbi të gjitha provat ose parashtrimet e paraqitura, me qëllim që të ndikojë në vendimmarrjen e gjykatës”*.

27. Për rrjedhojë, Gjykata arrin në përfundimin se pretendimet e kërkuarit janë haptazi të pabazuara.

C. Në lidhje me pretendimin për cenimin e gjësë së gjykuar

28. Sipas kërkesit, vendimi i Gjykatës së Lartë është marrë në kundërshtim me nenin 451, pika “a”, të KPC-së, pasi ka vënë në diskutim vlerën e vendimit gjyqësor civil të formës së prerë nr. 4689, datë 3.12.1993 dhe të akteve administrative që kanë lidhje me çështjen.

29. Në jurisprudencën e saj Gjykata, në lidhje me parimin *res judicata*, ka vlerësuar se vendimi gjyqësor i formës së prerë, që përbën gjë të gjykuar, është shprehje dhe konkretizim i të drejtës mbi marrëdhënien juridike dhe ka qëllim t’i japë jo vetëm qartësi, por dhe siguri kësaj marrëdhënieje. Siguria juridike nënkupton, ndërmjet të tjerash, garantimin e besueshmërisë së individit tek shteti, institucionet e tij dhe tek aktet që ato nxjerrin. Ndërsa, në rastin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë, siguria juridike nënkupton që, në rastet kur gjykata ka vendosur përfundimisht për një çështje, vendimi i saj nuk duhet të vihet në dyshim. Pra, kur vendimi ka marrë formë të prerë ai është i detyrueshëm për palët, trashëgimtarët e tyre, për personat që tërheqin të drejta nga palët, për gjykatën që ka dhënë vendimin dhe për të gjitha gjykatat dhe institucionet e tjera (*shih vendimin nr. 15, datë 19.4.2013 të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata ka çmuar se parimi i gjësë së gjykuar përfshin jo vetëm urdhërimet e dispozitivit të vendimit gjyqësor, por dhe vërtetimet e fakteve dhe zbatimin e të drejtës, të përcaktuara në pjesën përshkruese arsyetuese të vendimit, me kusht që të jenë kryer me qëllim të dhënies së vendimit gjyqësor dhe t’i përkasin fakteve ose marrëdhënieve që kanë formuar objektin e gjykimit mbi të cilin gjykata ka dhënë vendimin e saj (*shih vendimin nr. 24, datë 12.11.2008 të Gjykatës Kushtetuese*).

30. Nga përmbajtja e vendimit të formës së prerë nr. 4689, datë 3.12.1993 të Gjykatës së Rrethit Tiranë, për vërtetimin e faktit juridik të pronësisë mbi truallin objekt kundërshtimi, rezulton se procedura gjyqësore është bazuar në nenin 155 të Kodit të Procedurës Civile të vitit 1981. Procesi është zhvilluar pa palë kundërshtare dhe vlerësimi i gjykatës është bazuar në dokumentet e mëposhtme: (i) *një certifikatë të zyrës së ndihmës juridike Tiranë, sipas të cilës rezulton se: “sipas regjistrir nr. 335/12 datë 22.7.1935, në emër të babait të kërkesit figuron një truall me sipërfaqe 33 m² i gjerë dhe 53 m² i gjatë, gjithsej 174 m². Kjo pjesë trualli është toka që e zë sot banesa e kërkesit dhe një oborr afër shtëpisë, që sipas dëshmitarëve, babai i kërkesit e ka përdorur si tokë bujqësore për të plotësuar nevojat e familjes deri kur u mor nga shteti dhe u bë lulishte”;* (ii) *vërtetim pronësi hipoteke e vitit 1992;* (iii) *kontrata e blerjes datë 30.5.1992 me rajonin nr. 3 Tiranë.*” Vendimi nuk është kundërshtuar nga ndonjë person fizik ose juridik dhe ka marrë formë të prerë në datën 22.12.1993.

31. Gjykata e Lartë, në vendimin objekt kundërshtimi, në lidhje me vendimin e formës së prerë nr. 4689, datë 3.12.1993 të Gjykatës së Rrethit Tiranë për vërtetimin e faktit juridik të pronësisë mbi truallin, arsyeton se: *“Edhe pse përmes vendimit gjyqësor për vërtetimin e faktit juridik të pronësisë paditësi ka regjistruar truallin, ai vendim është pa palë kundërshtare dhe nuk mund të vlejë për njohjen dhe kthimin e pronës (§ 14) dhe... nuk mund të ketë fuqinë e aktit për t’u përdorur për kundërshtimin e pronësisë të një pale tjetër, të pajisur me dokumente pronësie apo akte që provojnë se kanë pasur një pronë (vendimi nr. 12, datë 15.07.1918, i komisionit të Vakëfit Tiranë dhe shkresa shoqëruese nr. 85 drejtuar Bashkisë për regjistrimin e varrezave), të cilat janë hedhur poshtë nga gjykatat (§§ 18-17)... edhe pronësia e dy ndërhyrësve dytësorë është fituar me kontratat e shitjes, është pronësi e fituar në një nga mënyrat e parashikuara nga Kodi Civil (neni 164) (§ 20).”*

32. Në përfundim, Gjykata vlerëson, nisur nga kuptimi i parimit të gjësë së gjykuar dhe bazuar në natyrën e vendimit nr. 4689, datë 3.12.1993, të Gjykatës së Rrethit Tiranë, se pretendimi i kërkesit është i pabazuar.

D. Mbi pretendimin e cenimit të parimit të paanësisë në gjykim

33. Kërkesi ka pretenduar, gjithashtu, edhe cenimin e parimit të paanësisë në gjykim, duke parashtruar si argumente, së pari faktin se në përbërje të Kolegjit Civil që ka zgjidhur çështjen në themel, duke ndryshuar dy vendimet gjyqësore, kanë qenë edhe tre nga gjyqtarët që kanë vendosur në dhomë këshillimi kalimin e rekursit për shqyrtim në seancë plenare dhe, së dyti, faktin se në vendimin përfundimtar, emri i gjyqtari M.B., i cili ka qenë në përbërje të Kolegjit Civil që ka shqyrtuar çështjen, nuk përputhet me emrin e gjyqtarit F.L., që ka nënshkruar vendimin.

34. Respektimi i parimit të paanshmërisë duhet të verifikohet duke aplikuar testin *subjektiv*, që ka të bëjë me verifikimin e bindjes apo interesit personal të një gjyqtari në një çështje të caktuar dhe testin *objektiv*, me të cilin shqyrtohet nëse gjyqtari ka ofruar garanci procedurale të mjaftueshme për të përjashtuar çdo dyshim legjitim të anshmërisë. Veçanërisht për sa i përket kriterit të dytë, nëse ai zbatohet

për anëtarët e trupit gjykues, ai nënkupton se përveç sjelljes personale të çdo anëtarit të trupit gjykues, duhet të provohet nëse ka fakte bindëse, të cilat vënë në dyshim paanshmërinë. Në këtë kuadër, edhe dukja e jashtme mund të ketë një farë rëndësie. Në përcaktimin nëse një çështje konkrete ka arsye logjike për të dyshuar se një gjyqtar nuk është i paanshëm, këndvështrimi i atyre që ankohen për diçka të tillë është i rëndësishëm, por jo vendimtar. Në fakt, vendimtare është nëse objektiviteti i këtyre dyshimeve është mjaftueshëm i bazuar (*shih vendimin nr. 41, datë 10.10.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

35. Nisur nga argumentet e kërkuarit, Gjykata çmon të sjellë në vëmendje karakteristikat e procesit që zhvillohet në Kolegjin e Gjykatës së Lartë, i cili është organi që analizon dhe vlerëson, në dhomë këshillimi, nëse shkaqet e ngritura në rekurs janë në përputhje me kërkesat e ligjit, duke vlerësuar kështu nëse rekursi përmban shkaqe për t'u kaluar për shqyrtim në seancë gjyqësore. Sikundër për pranimin, ashtu edhe për mospranimin e rekursit, dhoma e këshillimit, nëpërmjet arsyetimit të vendimeve të saj, luan rolin e një filtri paraprak përzgjedhës të kërkesave që i drejtohen Gjykatës së Lartë. Sigurisht që palët përpara kësaj trupe gjyqësore, në një numër të madh rastesh, prima facie i plotësojnë formalisht kriteret që kërkesa e tyre të shkojë në seancë publike, por kjo nuk mund t'ia deformojë funksionin vlerësues dhomës së këshillimit (*shih vendimin nr. 18, datë 18.5.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Veprimtaria seleksionuese e dhomës së këshillimit, për verifikimin nëse rekursi i plotëson ose jo kushtet për shqyrtim, nuk është një shkelje e të drejtës së palëve për t'iu drejtuar gjykatës apo të asaj për një gjykim publik, por është një veprimtari e domosdoshme në funksion të aksesit në gjykatë vetëm të atyre çështjeve që i parashikon ligji, duke lënë jashtë përzgjedhjes kërkesat e paarsyeshme dhe haptazi të pambështetura në ligj (*shih vendimin nr. 45, datë 23.7.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

36. Për sa i përket seancës gjyqësore, ajo përfaqëson një vijim logjik të procedurës gjyqësore në rast se Kolegji Civil, në dhomë këshillimi, ka arritur në përfundimin se rekursi përmban shkaqe nga ato që parashikon neni 472 i KPC-së. Në këtë rast, Gjykata e Lartë, në ushtrimin e funksionit të saj si gjykatë e ligjit, është e detyruar të përqendrojë kontrollin e saj vetëm në drejtim të ligjshmërisë dhe bazueshmërisë së vendimeve të ankmuara, pra mbi mënyrën e zbatimit të ligjit nga gjykatat më të ulëta. Nëse pranimi ose mospranimi i rekursit vendoset pa pjesëmarrjen e palëve, në seancë gjyqësore, janë avokatët e palëve të cilët paraqesin mbrojtjen e tyre, pa pasur të drejtën e replikës (neni 489 i KPC).

37. Nga sa më sipër, Gjykata vlerëson paraprakisht se çështja objekt gjykimi nuk ka asnjë karakteristikë të përbashkët me vendimmarrjet e kësaj Gjykate, të cilave u është referuar kërkuari në kërkesë apo gjatë seancës gjyqësore, raste në të cilat cenimi i parimit të paanshmërisë është konstatuar për faktin se gjyqtarët në ato çështje e kanë shqyrtuar, në themel, çështjen në të dy kolegjet e Gjykatës së Lartë, apo në shkallë të ndryshme. Në këtë kuptim, Gjykata arrin në përfundimin se në rastin konkret paanshmëria objektive dhe subjektive e tre gjyqtarëve, të cilët kanë qenë njëkohësisht të pranishëm si në dhomë këshillimi ashtu dhe në seancë gjyqësore, nuk lë shkas për dyshime dhe, për rrjedhojë, frika e kërkuarit mbi njëanshmërinë e tyre gjatë procesit gjyqësor është e paarsyeshme dhe dyshimi i tij nuk mund të konsiderohet mjaftueshëm i bazuar për të vënë në diskutim vendimmarrjen e Gjykatës së Lartë nga këndvështrimi i respektimit të standardeve kushtetuese.

38. Për sa i përket argumentit të dytë të kërkuarit që lidhet me nënshkrimin e vendimit nga një gjyqtar i ndryshëm nga ai që është në përbërje të Kolegjit Civil, Gjykata vlerëson se ai nuk është ngritur në nivel kushtetues.

39. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimet e parashtruara nga kërkuari janë të pabazuara dhe se kërkesa nuk përmban asnjë shkak të tillë që mund të lidhet me cenimin e ndonjë prej elementeve të procesit të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131, shkronja "f", dhe nenit 134, pika 1, shkronja "g", të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë", njëzëri,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren

Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Vladimir Kristo, Gani Dizdari, Vitore Tusha, Fatmir Hoxha, Altina Xhoxhaj.

